

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ

Постановка проблеми. З 1 січня 2011р. почав діяти Закон України «Про збір і облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне страхування» від 08.07.2010р. №2464-УІ. Закон приніс наступні зміни: впроваджується єдиний соціальний внесок, який замінює платежі в чотири фонди соціального страхування і акумулюється на спеціальних рахунках Пенсійного фонду України, отримані внески будуть розподілятися по видам соціального страхування. Через це перед підприємствами постало дуже багато питань щодо змін в організації бухгалтерського обліку розрахунків з органами соціального страхування.

Аналіз останніх досліджень. Запровадження єдиного внеску не могло обійтись без внесення змін в постановку бухгалтерського обліку. Цьому сприяло прийняття нових нормативних документів «Перелік видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які нараховується єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (22.12.10.), «Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне страхування» (27.09.10.), «Порядок взяття на облік та зняття з обліку в органах Пенсійного фонду України платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (27.09.10), «Порядок ведення органами Пенсійного фонду України обліку надходження сум єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інших платежів» (27.09.10) та інших.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є висвітлення основних змін і особливостей бухгалтерського обліку єдиного соціального внеску.

Виклад основного матеріалу. Процедуру нарахування і сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ) роботодавцями визначає затверджена ПФУ Інструкція №21-5. Перелік платників ЄСВ визначено в ч. 1 ст. 4 Закону №2464 і п. 2.1. Інструкції № 21-5. До складу роботодавців відносяться:

- підприємства, установи і організації, інші юридичні особи, створені згідно з законодавством України, які використовують працю інших осіб на умовах трудового договору (контракту) або інших умовах, передбачених законодавством, або цивільно-правовим договором, в т.ч. їх філії, представництва, відділення і інші відокремлені підрозділи, які мають окремий баланс і самостійно проводять розрахунки із застрахованими особами;

- фізичні особи – підприємці, безпосередньо ті, що використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством про працю;

- фізичні особи, які забезпечують себе працею самостійно, і фізичні особи, які використовують працю інших осіб на умовах трудового договору (контракту);

- дипломатичні представництва і консульські установи України, філії представництва, інші відокремлені підрозділи підприємств, установ, організацій (в тому числі міжнародних), створені згідно з законодавством України, які мають окремий баланс і самостійно проводять розрахунки із застрахованими особами;

- дипломатичні представництва і консульські установи іноземних держав, філії, представництва та інші відокремлені підрозділи іноземних підприємств, установ та організацій (в тому числі міжнародних), розташованих на території України.

До платників входять підприємства, установи, організації, які виплачують допомогу у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

В базу для нарахування і утримання ЄСВ включаються наступні виплати:

- нарахована заробітна плата по видам виплат, які включають основну і додаткову заробітну плату, інші заохочувальні і компенсаційні виплати, в т.ч. в натуральній формі;
- оплата перших п'яти днів по тимчасовій втраті працездатності за рахунок коштів роботодавця і допомога по тимчасовій втраті працездатності;
- винагорода фізичним особам за виконані роботи (представлені послуги) по цивільно-правовим договорам.

Конкретні розміри ставок ЄСВ в залежності від об'єкту оподаткування і платника ЄСВ наведені в табл.1.

Таблиця 1

База для оподаткування і ставки ЄСВ

Для роботодавців («нарахування»)		Для найманих працівників («утримання»)	
об'єкт оподаткування	ставка страхового внеску в % до об'єкту оподаткування	об'єкт оподаткування	ставка страхового внеску в % до об'єкту оподаткування
1	2	3	4
Сума нарахованої заробітної плати по видам виплат, які включають основну і додаткову заробітну плату, інші заохочувальні і компенсаційні виплати, в тому числі в натуральній формі	Розмір страхового внеску встановлюється в залежності від класу професійного ризику виробництва	Сума нарахованої заробітної плати по видам виплат, які включають основну і додаткову заробітну плату, інші заохочувальні і компенсаційні виплати в тому числі в натуральній формі	3,6%
	Для бюджетних установ – 36,3%		2,85% - для працівників інвалідів, які працюють на підприємствах УТОГ і УТОС
	Для роботодавців, які використовують працю найманих працівників із числа осіб льотних екіпажів		6,1% - для платників, працюючих на посадах, робота яких зараховується в стаж, який надає право на
	повітряних суден цивільної авіації (пілотів, штурманів, бортінженерів, бортрадистів, льотчиків-наглядачів) і борт операторів, які виконують спеціальні роботи в польотах: - 45,96% - для осіб льотних екіпажів і борт операторів, які виконують спеціальні		одержання пенсії згідно із Законами України «Про державну службу» від 16.12.94р. № 3723 – XII, «Про прокуратуру» від 05.11.91р. № 1789 – XII, «Про державну підтримку засобів масової інформації і соціального захисту журналістів» від 23.09.97р. № 540/97 – ВР, «Про

	роботи в польотах; - страховий внесок в залежності від класу професійного ризику виробництва – для інших працівників.		наукову і науково-технічну діяльність» від 13.12.91р. №1977 – XII, «Про статус народного депутата України» від 17.11.92р. № 2790 – XII, «Про національний банк України» від 20.05.99р. № 679 – XIУ, «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 07.06.2001р. №2493 – III. Таможим кодексом України від 11.07.2002р. № 92 – ІУ, Положенням про
	Для підприємств, установ і організацій, де працюють інваліди: - 8,41% - для працюючих інвалідів; - страховий внесок в залежності від класу професійного ризику		Помічника консультанта народного депутата України, затвердженим постановою Верховної Ради України від 13.05.95р. № 379/95 – ВР, для осіб льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілотів, штурманів, бортінженерів, бортрадистів, льотчиків-наглядачів) і борт операторів, які виконують спеціальні роботи в польотах:
Сума допомоги по тимчасовій втраті працездатності і оплаті перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів роботодавця	33,2%	Сума допомоги по тимчасовій втраті працездатності і оплаті перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів роботодавця	2%
Сума винагороди фізичним особам за виконані роботи (представлені послуги) по цивільно-правовим договорам	34,7%	Сума винагороди фізичним особам за виконані роботи (представлені послуги) по цивільно-правовим договорам	34,7%

ЄСВ нараховується щомісяця на підставі бухгалтерських і інших документів, згідно з якими нараховуються виплати, які підлягають оподаткуванню ЄСВ. У разі, коли нарахування заробітної плати проводилось за попередній період, у зв'язку з уточненням кількості відпрацьованого часу, виявленням помилок, нараховані суми включаються у заробітну плату того місяця, в якому були проведені нарахування.

Нарахування ЄСВ здійснюється в межах максимальної величини бази нарахування єдиного внеску, який дорівнює п'ятнадцяти розмірам прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Для визначення максимальної величини бази оподаткування ЄСВ виплати слід враховувати в наступній послідовності:

- 1). заробітна плата;
- 2). винагорода по цивільно-правовим договорам;
- 3) лікарняні.

В той же час ставки ЄСВ застосовуються окремо до кожного виду вищезазначених виплат (табл.2).

Таблиця 2

Ставки, які застосовуються до відповідного виду виплат

База для нарахування і утримання ЄСВ	нарахування		утримання	
	Ставка (%)	Інстр.№ 21-5	Ставка (%)	Інстр.№ 21-5
Фонд оплати праці найманих працівників	36,76-49,7	Пп 3.1.1 р III	3,6	Пп 3.5. р III
Ви нагорода по договорам цивільно-правового характеру	34,7	Пп 3.1.4 р III	2,6	Пп 3.7. р III
Допомога по тимчасовій непрацездатності	33,2	Пп 3.2.2 р III	2,0	Пп 3.10 р III

При нарахуванні ЄСВ на суми лікарняних, відпускних, період яких перевищує один місяць, застосування максимальної величини проводиться за кожний місяць.

Передбачено особливий порядок нарахування ЄСВ для:

1). Осіб, які виконують роботу (надають послуги), строк виконання яких перевищує календарний місяць, а саме:

- осіб, які працюють в сільському господарстві;
- осіб зайнятих на сезонних роботах;
- осіб, які виконують роботи (представляють послуги) по цивільно-правовим договорам;
- творчих працівників (архітекторів, художників, артистів, музикантів, композиторів, критиків, письменників, кінематографістів);
- інших осіб.

2). Осіб, котрим після звільнення нарахована заробітна плата (дохід) за відпрацьований час або по рішенням суду – середня заробітна плата за вимушений прогул.

Для цілей нарахування ЄСВ в вищезазначених випадках заробітна плата (дохід) за виконану роботу (представлені послуги), зарплата (дохід) за відпрацьований час, нарахування після звільнення, середня заробітна плата за вимушений прогул ділиться на кількість місяців, за які її начислено. Основна ідея такого підходу полягає в розподілі суми заробітної плати (доходу) по місяцям, за які вона нарахована, для порівняння з максимальною величиною бази нарахування ЄСВ.

Роботодавці сплачують ЄСВ в частині нарахувань при кожній виплаті заробітної плати (доходу).

Висновки. Отже, незважаючи на складності і деякі суперечності обліку єдиного соціального внеску, облікові працівники повинні вивчати нормативну базу і докорінно змінювати підходи до обліку і складання звітності органам Пенсійного фонду України.

Позитивним моментом можна вважати те, що скоротилась кількість звітів і кількість перевірок правильності нарахування і своєчасності перерахування внесків на соціальне страхування: замість чотирьох перевірок різних фондів – одна.

Анотація

У статті проведено дослідження особливостей обліку єдиного соціального внеску в умовах впровадження податкового кодексу України. На основі змін в системі оподаткування передбачається вивчення нормативної бази і докорінна зміна підходів до обліку і складання звітності органам Пенсійного фонду України.

Ключові слова: єдиний соціальний внесок; процедура нарахування; база нарахування; ставки; страховий внесок.

Аннотация

В статье проведено исследование особенностей учета единого социального взноса в условиях внедрения налогового кодекса Украины. На основании изменений в системе налогообложения предусматривается изучение нормативной базы и коренные изменения подходов к учету и составлению отчетности органам Пенсионного фонда Украины.

Ключевые слова: единый социальный взнос; процедура начисления; база начисления; ставки; страховой взнос.

Annotation

In the article research of features of account of single social payment is conducted in the conditions of introduction of internal revenue code of Ukraine. On the basis of changes in the system of taxation the study of normative base and drastic alternations of going is foreseen near an account and drafting of accounting to the organs of pension the fund of Ukraine.

Key words: single social payment; procedure of extra charge; base of extra charge; rates; insurance payment.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України. Бухгалтерія №50 (933), 13 грудня 2010р.
2. Все про бухгалтерський облік. № 5 (1762) 17 січня 2011р.